

تاریخ دریافت: ۹۲/۲/۳
تاریخ پذیرش: ۹۳/۳/۲۷

نقش آسیب‌های موبایل در جنبه‌های اخلاقی و اجتماعی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال

زهره افشارنیا *

چکیده

پژوهش حاضر، با هدف بررسی نقش آسیب‌های موبایل در جنبه‌های اخلاقی و اجتماعی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال مازندران، با روش توصیفی پیمایشی انجام شد. جامعه آماری، متشکل از کلیه نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال استان مازندران، در سال ۱۳۹۱، که بر اساس آمار ثبت احوال این استان این جامعه شامل ۲۹۶۱۹۴ نفر بوده که از این جامعه، تعداد ۳۸۴ نفر از با استفاده از جدول کرجسی و مورگان به صورت تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع آوری داده‌ها، از پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شد. به منظور تعیین روایی از قضاوت استادان این رشته استفاده گردید و میزان پایایی پرسش‌نامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۹ حاصل گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با آمار توصیفی (محاسبه فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (آزمون T تک نمونه‌ای) انجام گردید. نتایج حاصل نشان داد که آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اخلاقی و اجتماعی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال تأثیر دارد.

واژگان کلیدی: فناوری‌های نوین، موبایل، آسیب‌های اجتماعی، آسیب‌های اخلاقی

مقدمه

عهد حاضر را می‌توان تلفیقی از ارتباطات و اطلاعات دانست. امروزه با در اختیار داشتن فن آوری اطلاعاتی و ارتباطی مختلف و پیشرفته، امکان برقراری سریع ارتباط و تبادل سریع اطلاعات بیش از پیش میسر گردیده است. شاید هیچ اختراع و نوآوری در قرن بیستم، همچون رشد و پیشرفت تکنولوژی، اینترنت، ماهواره، و موبایل و انواع وسایل ارتباطی... چنین امکانات گسترده‌ای را برای اثر گذاشتن بر تغییر و دگرگونی اجتماعی به ارمغان نیاورده باشد. (سخاوت، ۱۳۸۴). امروزه استفاده از تکنولوژی ارتباطی بالاخص پدیده اینترنت و موبایل، به عنوان ابزاری ضروری و مورد نیاز همانند تلویزیون، در جوامع مختلف اهمیت یافته و در تمامی ابعاد زندگی علمی و اجتماعی مردم رسوخ کرده است. (گدازگر و همکاران، ۱۳۸۳). ویژگی‌های منحصر به فرد اینترنت از جمله محتوای تحریک آمیز، سهولت دسترسی، آسودگی و سادگی کار با رایانه، هزینه پایین و تحریک برانگیزی بصری، همگی موجب استقبال عظیم مردم در سراسر جهان شده است. امکانات وسیع این دنیای مجازی به حدی است که تمامی افراد خانواده به خصوص نوجوانان و جوانان را در هر سن و با هر تفکر و سلیقه مجذوب و معطوف خود می‌کند (پاشایی و همکاران، ۱۳۸۷). شاید همین ویژگی‌های منحصر به فرد اینترنت است که امکان استفاده نابجا و سوء استفاده از آن را برای کاربران خود فراهم می‌کند (نوری، ۱۳۸۷، ص ۹). استفاده فراگیر از تلفن همراه توسط نوجوانان نوعی پدیده جهانی شدن است و می‌توان گفت این پدیده در ردیف اول قرار دارد (وی، ۲۰۰۶) (Wei). حفظ و توجه به بهداشت روانی در نوجوانان از اهمیت فراوانی برخوردار است. ویژگی‌های خاص دوره نوجوانی مانند نیاز به هویت یابی، انگیزه پیشرفت، تمایل به کشف امور ناشناخته، علاقه به یافتن فرصت‌های تحصیلی و شغلی، نیاز به تفریح و شادی عاطفی، تنوع طلبی و گرایش به همگام شدن با نوآوری‌های جهانی، از جمله زمینه‌هایی است که مطلوبیت استفاده از این رسانه را در بین نوجوانان شدت می‌بخشد. علاوه بر این، «سه درون مایه خاص اینترنت یعنی کسب لذت، آزادی ارتباط و دسترسی آسان، بر جاذبه این وسیله می‌افزاید» (پاشایی و نیکبخت نصرآبادی و توکل، ۱۳۸۷، ص ۳۳۵).

در این دوره ی سنی، به دلیل شرایط روانی، اجتماعی و عاطفی خاصی که وجود دارد، نوجوانان بیش از کودکان و بزرگسالان با موضوعات جدید و نو اعم از مثبت یا منفی اشتغال ذهنی پیدا می‌کنند و به سمت آن کشیده می‌شوند.

در واقع، در دوره نوجوانی بیش از هر سن دیگری، نوجوانان از خانه فاصله می‌گیرند و بیشتر با گروه همسالان روبه رومی شوند و چون از پختگی لازم جهت مقابله با فشارهای گروه برای هم‌رنگ ساختن فرد برخوردار نیستند، ممکن است با فشارهای مزبور به صورت منفی برخورد کنند و تحت تأثیر رفتارهای مد‌گرایانه، منفی و آسیب‌زای گروه قرار گیرند. (استرنبرگ^۱ و مانهام^۲، ۲۰۰۷ کروات^۳، پترسون^۴، لاندمارک^۵ و همکاران (۱۹۹۸) دریافتند که استفاده از تکنولوژی‌های ارتباطی جدید، روابط اجتماعی افراد در حالت واقعی را کاهش داده و موجبات کاهش بهزیستی به واسطه تنهایی، افسردگی و انزوا را فراهم کرده است. کامیپپو و سوگیرا^۶ (۲۰۰۵) و بیل لیوکس^۷، ون درلین^۸، دآسرمونت^۹ و دیگران (۲۰۰۷) عنوان می‌کنند که ظرفیت‌های اعتیاد آوری تلفن همراه را نباید مورد غفلت قرار داد. از آنجا که نوجوانان و جوانان بخش مهمی از سرمایه انسانی جامعه را تشکیل می‌دهند، تغییرات اجتماعی - فرهنگی این نسل از این ظرفیت برخوردار است که منشأ دگرگونی‌هایی در دیگر سطوح جامعه باشد. از این رو، شناخت این که آنان چگونه از قابلیت‌های اینترنت و موبایل استفاده می‌کنند و از آن تأثیر می‌پذیرند، به یک دغدغه مهم تبدیل می‌شود. بنابراین حجم آسیب‌های پنهانی که از سوی پدیده‌های نوظهور بر جوامع وارد شده و می‌شود کم نیست و لزوم پرداختن به این مسأله احساس می‌شود. به طور قطع استفاده زیاد از اینترنت معضلات

1. Sternberg
2. Monaham
3. Kraute
4. Patterson
5. Lundmark
6. Kamibepu & Sugiura
7. Billieux
8. Van der linden
9. D. Acremont

و بحران‌های روحی و جسمی خاصی را به همراه خواهد داشت که اگر به موقع، تشخیص و به آن پرداخته نشود می‌تواند سلامت روانی جامعه را با چالش‌های جدیدی روبه‌رو کند. در همین راستا مطالعات و پژوهش‌هایی انجام شده است که می‌توان آنها را به این شرح مورد بررسی قرارداد:

خسروی (۱۳۹۰)، در پژوهش خود با عنوان تلفن همراه و آسیب‌های فرهنگی - اجتماعی به این نتیجه دست یافت که استفاده روزافزون از تلفن همراه و افزایش کاربران آن معضلاتی و به دنبال آن آسیب‌هایی را در جامعه امروز بوجود آورده است. همچنین تلفن همراه آسیب‌هایی در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی از جمله ابزار سوء استفاده، فقدان فرهنگ استفاده صحیح، تغییر هنجاری‌های سنتی و تغییر در هنجارهای خرده فرهنگ‌ها را در جامعه و خصوصاً جوانان ایجاد کرده است. جواهری و باقری (۱۳۹۰)، نیز در پژوهش خود با عنوان اینترنت، جوانان و نظم جامعه به این نتیجه دست یافتند که جوانان ایرانی در خلال استفاده از اینترنت در معرض دگرگونی‌های فرهنگی اجتماعی قرار گرفته‌اند. نتایج پژوهش حسن زاده و رضایی (۱۳۸۹)، با عنوان آسیب‌شناسی ناشی از کاربرد فن آوری اطلاعات و ارتباطات در دانشجویان نشان داد که دانشجویان دانشگاه به پیامک اعتیاد و به اضطراب اجتماعی مبتلا هستند، بین اعتیاد به پیامک و اضطراب اجتماعی دانشجویان رابطه وجود دارد و میزان اعتیاد به پیامک در دانشجویان گروه‌های مختلف آموزشی متفاوت است. تامپسون (۲۰۰۶) در تحقیقی به عنوان «تاثیر وابستگی به اینترنت در مهارت‌های اجتماعی افراد» به این نتایج دست یافت که اینترنت اثرات سویی بر زندگی و مهارت‌های اجتماعی مردم گذاشته است به طوری که احساس کمبود در روابط اجتماعی واقعی، اختلال در مهارت اجتماعی، اختلالات فیزیکی، گسست و انقطاع شدید در زندگی تحصیلی، مالی و شغلی جوانان و ریسک از دست دادن ارتباطات اجتماعی را در شامل می‌گردد. همچنین تحقیقی توسط کوپوسولتا و همکاران با عنوان «ارتباط بین سلامت رفتار و فناوری ارتباطات در نوجوانان» در سال ۲۰۰۵ انجام شد و نتایج نشان داد که استفاده مداوم از تلفن همراه، موجب نوشیدن الکل بیشتر و صرف پول هفتگی در نوجوانان و اختلالات فیزیکی آنان می‌گردد.

پژوهشی که در انگلستان توسط کریستال (۲۰۰۸) (Crystal) انجام شد، نشان داد که ۸۱ درصد کاربران تلفن همراه در انگلستان بین ۱۵ تا ۲۴ سال داشتند و عمدتاً از خدمات

پیام کوتاه برای گسترش روابط اجتماعی خود استفاده می‌کردند. ۳۷ درصد از این پیام‌ها ابراز عشق یا تنفر بوده‌اند، هر چند که کاربردهای دیگری همچون تهدید، اشاعه شایعات و حتی تماس‌های مشکوک قاچاقچیان مواد مخدر هم در آن دیده شده است. با وجود این در سال‌های اخیر طبق نقل کریستال ۶۵ درصد از پیام‌های کوتاه ارسالی تنها به منظور سرگرمی و نه اهداف جدی خاص فرستاده شده است. میزان این پیام‌های کوتاه تا به حدی است که تنها در ماه آگوست سال ۲۰۰۰ میلادی ۸ میلیارد پیام کوتاه در جهان ارسال شده است. چین بزرگترین بهره‌گیرنده تلفن همراه در جهان به شمار می‌رود به طوری که در سال ۲۰۰۳، ۲۰۰۳ میلیون نفر از این سرویس استفاده داشته‌اند. مک کنا (Mckenna) و بارق (۲۰۰۸) (Barg) دریافتند که استفاده منظم و پیوسته از پست الکترونیکی و پیامک تلفن همراه و مشارکت در گروه کاربران زندگی آنها را بهبود بخشیده بخصوص کسانی که مشکلاتی در حوزه ارتباط چهره به چهره تجربه کرده‌اند (افرادی که از نظر اجتماعی آشفتگی یا تنها هستند و یا هویت‌های گوشه‌گیر و حاشیه‌ای دارند). تلفن همراه به عنوان ابزار نوین اطلاع‌رسانی علاوه برداشتن کاربردهای گسترده در حوزه‌های گوناگون اطلاع‌رسانی، ارتباط دهی، تداوم بخشی، مفرح‌سازی، تحریک‌پذیری، برخی پیامدهای نامناسب اجتماعی مانند اعتیاد روانی، تزلزل ارزشها، کاهش تعاملات اجتماعی، زوال تدریجی ادبیات ملی، بلوغ زودرس، بلوتوث و اس ام اس‌های غیراخلاقی، به خطر افتادن امنیت شخصی را به دنبال دارد. بنابراین با توجه به اینکه سلامت روانی کودکان و نوجوانان یکی از مقوله‌های مهم در مباحث روان‌شناسی و جامعه‌شناسی محسوب می‌شود همچنین با توجه به این مساله که امروزه بسیاری از دانش‌آموزان در مقاطع پایین تحصیلی به تلفن همراه دسترسی دارند و از آن استفاده‌های مختلفی به عمل می‌آورند لذا از جمله مشکلاتی که ممکن است برای دانش‌آموزان که به عنوان آینده‌سازان جامعه در نتیجه اشتغال زیاد با تلفن همراه پیش بیاید، افت تحصیلی و کاهش عملکرد آموزشی آنان می‌باشد. لذا با توجه به پیشرفت‌هایی که در فناوری نوین، از جمله اینترنت و تلفن همراه در جامعه امروزی به دست آمده و با توجه به استفاده روز افزون نوجوانان از فناوری‌های جدید در جامعه، این پژوهش قصد دارد به این مساله اصلی بپردازد که آیا آسیب‌های نو پدید (اینترنت و موبایل) بر جنبه‌های اخلاقی و اجتماعی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال تاثیر دارد؟

در این راستا اهداف زیر را مورد بررسی قرار می‌دهد:

۱. تاثیر آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اخلاقی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال
۲. تاثیر آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اجتماعی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال

روش

تحقیق حاضر، از نظر هدف، کاربردی، با توجه به ماهیت، توصیفی و از نظر روش، پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری، شامل: کلیه نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال استان مازندران، در سال ۱۳۹۱، که بر اساس آمار ثبت احوال این استان این جامعه شامل ۲۹۶۱۹۴ نفر می‌باشد حجم نمونه، با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) در سطح اطمینان ۹۵ درصد متناسب با حجم جامعه ۳۸۴ نفر در نظر گرفته شده است. جهت انتخاب اعضای نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شده است.

براین اساس، با توجه به جنسیت نوجوانان، جامعه به دو طبقه تقسیم شده و از هر طبقه متناسب با حجم آن طبقه نمونه‌گیری انجام خواهد پذیرفت. برای جمع‌آوری داده‌ها، از پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شد. پرسش‌نامه مزبور دارای ۳۰ سؤال بسته پاسخ، دارای طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت با سطوح پاسخ «خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم» و به ترتیب دارای نمره ۵ الی ۱، بوده است. به منظور تعیین روایی، از قضاوت ده نفر از کارشناسان، متخصصان و صاحب‌نظران در زمینه‌های فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، روان‌شناسی، علوم تربیتی و آسیب‌های اجتماعی، استفاده گردید که پس از حذف و اضافه‌های لازم، روایی صوری و محتوایی آن مورد تأیید قرار گرفت. میزان پایایی پرسش‌نامه از طریق باز آزمایی و محاسبه آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۹ حاصل گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی، نمودار ستونی، میانگین، انحراف معیار) و استنباطی (آزمون T تک نمونه ای) انجام گردید.

یافته‌ها

در این پژوهش تعداد ۲۹۶۱۹۴ نفر از نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال استان مازندران به عنوان جامعه آماری حضور داشتند که (۱۹۶ نفر نمونه آماری) ۵۱٪ درصد آزمودنی‌ها پسر و (۱۸۸

نفر نمونه آماری) ۴۹٪ درصد دختر بودند.

▼ جدول ۱: فراوانی و درصد فراوانی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ ساله استان مازندران بر اساس جنسیت

ردیف	جنسیت	فراوانی جامعه	فراوانی نمونه	درصد فراوانی
۱	پسر	۱۵۰۳۴۱	۱۹۶	۵۱٪
۲	دختر	۱۴۵۸۵۳	۱۸۸	۴۹٪
	جمع کل	۲۹۶۱۹۴	۳۸۴	۱۰۰٪

▼ جدول ۲: فراوانی و درصد فراوانی متغیر سن

سن	فراوانی	درصد فراوانی
۱۰ سال	۶۲	۱۶
۱۱ سال	۵۸	۱۵
۱۲ سال	۷۱	۱۹
۱۳ سال	۶۳	۱۶
۱۴ سال	۷۰	۱۸
۱۵ سال	۶۰	۱۶
جمع کل	۳۸۴	۱۰۰

▼ جدول ۳: فراوانی و درصد فراوانی متغیّر سن-جنسیت

مجموع		پسر		دختر		جنسیت سن
درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	
۱۶	۶۲	۸	۳۱	۸	۳۱	۱۰ سال
۱۵	۵۸	۷	۲۷	۸	۳۱	۱۱ سال
۱۹	۷۱	۱۰	۳۷	۹	۳۴	۱۲ سال
۱۶	۶۳	۸	۳۳	۸	۳۰	۱۳ سال
۱۸	۷۰	۱۰	۳۸	۸	۳۲	۱۴ سال
۱۶	۶۰	۸	۳۰	۸	۳۰	۱۵ سال
۱۰۰	۳۸۴	۵۱	۱۹۶	۴۹	۱۸۸	جمع کل

با توجه به جدول شماره ۲، ۱۶ درصد ۱۰ ساله، ۱۵ درصد ۱۱ ساله، ۱۹ درصد ۱۲ ساله، ۱۶ درصد ۱۳ ساله، ۱۸ درصد ۱۴ ساله و ۱۶ درصد دیگر ۱۵ ساله می‌باشند، بنابراین اکثریت آزمودنی‌های مورد مطالعه در این پژوهش ۱۲ ساله (۷۱ نفر معادل ۱۹ درصد) می‌باشند. همچنین بر اساس جدول شماره ۳، اکثریت آزمودنی‌های دختر مورد مطالعه در این پژوهش ۱۲ ساله (۳۴ نفر معادل ۹ درصد) و اکثریت آزمودنی‌های پسر مورد مطالعه در این پژوهش ۱۴ ساله (۳۸ نفر معادل ۱۰ درصد) می‌باشند.

به منظور بررسی فرضیه اول مبنی بر اینکه آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اخلاقی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال تاثیر دارد از آزمون T تک متغیری استفاده گردید:

▼ جدول ۱: آزمون t تک متغیری جهت بررسی تاثیر آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اخلاقی نوجوانان

تعداد	میانگین نمونه	انحراف معیار	میانگین نظری	تفاوت میانگین‌ها	محاسبه شده t	درجه آزادی	Sig
۳۸۴	۳/۹۰	۰/۹۶	۳	۰/۹۰	۱۸/۴۵	۳۸۳	۰/۰۰۰

بر اساس نتایج حاصل از بررسی داده‌ها در جدول ۱، از لحاظ آماری و در سطح اطمینان ۹۹ درصد ($\alpha=0/01$) داده‌ها قویا فرضیه صفر (H_0)، را رد نموده و فرضیه پژوهش را تأیید می‌نمایند، یعنی می‌توان ادعا نمود، بین میانگین نمونه با میانگین نظری اختلاف معناداری وجود دارد، چراکه: $t_{جدول بحرانی} = 1/64 < t = 18/45 = t_{محاسبه شده}$ و ($\alpha=0/01 > Sig = 0/000$). لذا از آنجا که میانگین نمونه (۳/۹۰) از میانگین نظری (نقطه برش: ۳) بزرگتر است، بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان ادعا کرد آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اخلاقی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال تاثیر دارد.

همچنین به منظور بررسی فرضیه دوم مبنی بر اینکه آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اجتماعی نوجوانان ۱۰ ساله تاثیر دارد، از آزمون T تک متغیری استفاده گردید:

▼ جدول ۲: آزمون t تک متغیری جهت بررسی تاثیر آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اجتماعی نوجوانان

تعداد	میانگین نمونه	انحراف معیار	میانگین نظری	تفاوت میانگین‌ها	محاسبه شده t	درجه آزادی	Sig
۳۸۴	۴/۴۴	۰/۷۸	۳	۱/۴۴	۳۶/۳۷	۳۸۳	۰/۰۰۰

بر اساس نتایج حاصل از بررسی داده‌ها در جدول ۲، از لحاظ آماری و در سطح اطمینان ۹۹ درصد ($\alpha=0/01$) داده‌ها قویا فرضیه صفر (H_0)، را رد نموده و فرضیه پژوهش را تأیید می‌نمایند، یعنی می‌توان ادعا نمود، بین میانگین نمونه با میانگین نظری اختلاف معناداری وجود دارد، چرا که: $t_{جدول بحرانی} = 1/64 < t = 36/37 = t_{محاسبه شده}$ و ($\alpha=0/01 > Sig = 0/000$). لذا

از آنجا که میانگین نمونه (۴/۴۴) از میانگین نظری (نقطه برش: ۳) بزرگتر است، بنابراین با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان ادعا کرد آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اجتماعی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال تاثیر دارد.

نتیجه‌گیری

بررسی‌ها نشان داد، آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اخلاقی و اجتماعی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال تاثیر دارد. به طور مسلم به صرف خطر احتمالی چاقو نمی‌توان از استفاده کردن این وسیله صرف نظر کرد اما عاقلانه این است که به هنگام استفاده از ابزارها و وسایل فوق العاده تیز و حساس بیشتر و بیش تر احتیاط نمود و از آنها بهره گرفت. متأسفانه در ارتباط با استفاده از شبکه اینترنت، فرهنگی مبنی بر ارزش‌های والای اخلاقی و اصول منطقی رواج نیافته است. استفاده غیر اصولی و بیش از حد دستگاه‌های تصویری (بیش از ۲ ساعت برای دانش‌آموزان سنین دبیرستانی در طول ۲۴ ساعت) به تدریج تماشاگران را دچار اعتیاد روانی نموده، زندگی فعال و پویای آنها را فلج می‌کند. بسیاری از بدخلقی‌ها، کم‌حوصلگی‌ها، عصبانیت‌ها، لجبازی‌ها، پرخاشگری‌ها و بی‌اشتهایی کلامی و تحصیلی فرزندان می‌تواند در نتیجه بازی‌های جذاب نشده کامپیوتری باشد. در حال حاضر عده نوجوانان معتاد به برنامه‌های جنسی اینترنت در کشورهای مختلف جهان از جمله ایران روز به روز افزایش می‌یابد و در واقع نسبت به فعالیت‌های مختلف اجتماعی کم توجه و کم رغبتند. نتایج کلی این پژوهش نشان داد، آسیب‌های ناشی از موبایل بر جنبه‌های اخلاقی و اجتماعی نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ سال تاثیر دارد.

در تبیین یافته‌های فوق می‌توان به این مطلب اشاره کرد که با توجه به اینکه امروزه بسیاری از نوجوانان به تلفن همراه دسترسی دارند و می‌توان چنین عنوان کرد که استفاده از آن همه گیر شده است. امروزه به سبب کاربردهای متنوع تلفن همراه از جمله پرداخت قبوض، اینترنت، سرگرمی و بازی، فیلمبرداری، عکس برداری، ضبط صدا، ماشین حساب و ... اکثر قشر جوان به این وسیله گرایش دارند. ارزان شدن تهیه سیم کارت هم سبب شده است که بسیاری از افراد بیش از یک یا دو سیم کارت داشته باشند. هر روزه گوشی‌هایی با قابلیت‌های گوناگون به بازار می‌آیند. اما در کنار این قابلیت‌های متنوع، نباید از تاثیرات منفی

تلفن همراه نیز غافل شد. تلفن همراه باعث می‌شود نوجوانان در معرض دریافت اطلاعاتی قرار گیرند که قدرت تشخیص خوب و بد آن را ندارند و باعث می‌شود که نظام ارزشی رو به شکل‌گیری آنها مخدوش گردد. از این رو به نظر می‌رسد توجه به جنبه‌های موثر اجتماعی تلفن همراه از طریق آموزش و آگاهی، تنها روشی است که با آن می‌توان علاوه بر احترام به حرمت نفس دانش آموزان، نسبت به مسایل مربوط به ارتباطات آنها کنترل و نظارت کافی داشته باشیم. نتایج پژوهش حاضر با نتایج خسروی (۱۳۹۰)، جواهری و باقری (۱۳۹۰)، حسن زاده و رضایی (۱۳۸۹)، تامپسون (۲۰۰۶) و کوپووسیلتا و همکاران (۲۰۰۵) همسو می‌باشد. همه محققان در نتایج خود به این نکته اشاره دارند که استفاده از تلفن همراه بر زندگی افراد و روابط بین فردی آنان تاثیر دارد. بر اساس نتایج پژوهش پیشنهادهای ذیل ارائه می‌گردد بر آورد آماری از وضعیت آسیب‌های نوپدید در کشور به منظور برنامه‌ریزی اصولی و اساسی و نیز ایجاد کارگاه‌های اشتغال و حرفه و آموزش برای جوانان و نوجوانان رسانه‌های ملی و محلی (صدای سیم، مطبوعات و سایر شرکت‌ها و کانون‌های تبلیغاتی) برای فضا سازی و آگاه کردن جامعه و آموزش عمومی و بسستر سازی فرهنگی برای مقابله فرهنگی با پدیده‌ی آسیب‌های نوپدید و همچنین آشناسازی مردم با ایجاد و تبعات سوء. هدایت آن به سمت مجاری صحیح، از طریق تهیه و پخش گزارش‌های ویژه، فیلم و سریال، میان پرده و تیزرهای تبلیغی، آموزشی و مذهبی و میزگردهای کارشناسی با حضور صاحب نظران و دست‌اندرکاران ذیربط اقدام کنند. اگر هر یک از دستگاه‌ها و سازمان‌های متولی و ذیربط بر اساس شرح وظایف قانونی و سازمانی خود به درستی عمل کنند بسیاری از زمینه‌های بروز پدیده آسیب‌های نوپدید از بین خواهد رفت و نیز تعیین یک متولی واحد. سایر دستگاه‌ها و سازمان‌های ذیربط در چارچوب وظایف و اختیارات خود موظف به همکاری با دستگاه یا سازمان متولی شوند و ستادی در سطح کان در قالب ستاد مرکزی در وزارت کشور و در سطوح مناطق در قالب ستاد مرکز در وزارت کشور و در سطح مناطق در قالب ستادهای استانی در استانداری‌ها با حضور دستگاه‌ها و سازمان‌های ذیربط به منظور برنامه‌ریزی، حل مسائل و مشکلات پیش رو و ایجاد هماهنگی و ارتباط بین دستگاه‌ها و سازمان‌های عضو تشکیل شوند.

منابع

- پاشایی، فاطمه؛ نیکبخت نصرآبادی، علی رضا؛ توکل، خسرو. (۱۳۸۷). تجربه جوانان از زندگی با اینترنت: مطالعه کیفی. *مجله علوم رفتاری*، دوره ۲، شماره ۴، صص ۳۳۳-۳۳۷.
- تامپسون، جان، (۱۳۸۰). *رسانه‌ها و مدرنیت*، ترجمه مسعود اوحدی، تهران: انتشارات سروش.
- جواهری، فاطمه؛ باقری، لیلیا. (۱۳۹۰). اینترنت، جوانان و نظم جامعه، تحلیل ثانویه تحقیقات موجود. *مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی*، صص ۶۶-۳۵.
- حسن زاده، رمضان؛ رضایی، عباس. (۱۳۸۹). آسیب‌شناسی ناشی از کاربرد فن آوری اطلاعات و ارتباطات در دانشجویان. *فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*. سال اول، شماره اول، صص ۹۱-۷۹.
- خسروی، زهرا. (۱۳۹۰). تلفن همراه و آسیب‌های فرهنگی- اجتماعی آن. *همایش ملی صنایع فرهنگی و نقش آن در توسعه پایدار*. دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه.
- نوری، زینب السادات. (۱۳۸۷). *اعتیاد به اینترنت*. تهران: انتشارات پرتو خورشید، چاپ اول.
- سختوت، جعفر، ۱۳۸۴، *جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی*، تهران، انتشارات پیام نور.
- گدازگر، حسین؛ موسی پور، علیمیراد. (۱۳۸۳). بررسی تاثیرات استفاده از اینترنت بر نسبی نگری هنجاری و جهانی نگری دانشجویان دانشگاه تبریز. *مجله علوم اجتماعی*، دوره اول، شماره ۳، مشهد. دانشگاه فردوسی مشهد. دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- Billieux, J., Van der Linden, M., D'Acremont, M., Ceschi, G., & Zermatten, A. (2007). Does impulsivity relate to the perceived dependence on actual use of the mobile phone? *Applied Cognitive Psychology*, 21, 527-537.
- Crystal, D. (2008). *Txtng: The Gr8 Db8*. Oxford: Oxford University Press.
- Koivusilta, L., Lintonen, T. and Rimpel, A. (2005). Intensity of mobile phone use and health compromising behaviors'-how is information and communication technology connected to health-related lifestyle in adolescence? *Journal of Adolescence*, 28, 35-47.

- Kamibeppu, K. , & Sugiura, H. (2005). Impact of the mobile phone on junior high school students' friends hips in the Tokyo metropolitan area. *Cyber psychology & Behavior*, 8(2), 121-130
- Kraut, R. , Patterson, M. , Lundmark, V. , Kiesler, S. , Mukopadhyay, T. , & Scherlis, W. (1998). Internet paradox : A social technology that reduces social involvement and psychological wellbeing? *American Psychologist*, 53(9), 1017-1031.
- McKenna, K. Y. A. & Bargh, J. A. (2008). Plan 9 from cyberspace: The implications of the Internet for personality and social psychology. *Personal and Social Psychology Review*, 4, 57-75.
- Sternberg, L. & Monahan, C. C. (2007). Age differences in resistance to peer influence. *Der Psychology*, 43(6), 1531-1543.
- Wei, R. (2006). The Influence of mobile phone Advertising on Dependency: A Cross-Cultural study of mobile use between American and Chinese youth.